

สรุปการฝึกอบรม หลักสูตรเครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA/PMQA ๔.๐)

ผ่านระบบ LDD e-Training ของกรมพัฒนาที่ดิน

ผู้รับการฝึกอบรม : นายวชิรวิชญ์ เลิศสิทธิพันธ์

ตำแหน่ง : นิติกรปฏิบัติการ

สังกัด : กลุ่มนิติกร สำนักงานเลขานุการกรม

บทที่ ๑ ความเป็นมา

ด้วยวิสัยทัศน์ของประเทศไทย “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะใช้โมเดลขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม เพื่อพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศไทย ๔.๐ ดังนั้นระบบราชการจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อสอดคล้องกับบริบทที่จะเกิดขึ้นจากการเป็นประเทศไทย ๔.๐ โดยภาครัฐหรือระบบราชการจะต้องทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก (Better Governance, Happier Citizens) กล่าวคือภาครัฐต้องปรับตัวและต้องพลิกโฉมเข้าสู่ยุคดิจิทัล ยกระดับประสิทธิภาพภาครัฐสู่สังคมดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคดิจิทัลท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและไม่สามารถคาดเดาได้ ดังนั้น ภาครัฐจึงต้องมุ่งเน้นความคล่องตัวเพื่อขับเคลื่อนภารกิจพิเศษ (Agenda-based) และนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาพลิกโฉมหน่วยงานภาครัฐสู่ระบบราชการ ๔.๐ (Government ๔.๐ หรือ Gov.๔.๐) ให้ก้าวสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้กลไกการพัฒนา ระบบราชการมีการปรับตัวต่อความท้าทายใหม่ๆ อีกทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศ และยังเป็นการยกระดับสมรรถนะของหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ ๒ การแบ่งหมวดตามเกณฑ์ของ PMQA

๑. การนำองค์กร
๒. การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์
๓. การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย
๔. การวัด วิเคราะห์และจัดการความรู้
๕. การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล
๖. การจัดการกระบวนการ
๗. ผลลัพธ์การดำเนินการ

บทที่ ๓ เครื่องมือบริหารจัดการองค์การ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กรมพัฒนาที่ดินมุ่งมั่นยกระดับการพัฒนากองค์การอย่างต่อเนื่อง จากการยกระดับการพัฒนากองค์การอย่างต่อเนื่อง ทำให้กรมพัฒนาที่ดินสามารถพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการองค์การที่เรียกว่า LDD Excellent Model ที่สอดคล้องกับเครื่องมือ PMQA ตั้งแต่การนำองค์การ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การพัฒนาบุคลากร การวางระบบปฏิบัติงาน และระบบการวัดผล เพื่อให้บริการตรงตามความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีประสิทธิผลสอดคล้องกับเป้าหมายที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ในปี ๒๕๖๐ รัฐบาลขับเคลื่อนการพัฒนากองค์การเข้าสู่ระบบราชการ ๔.๐ และเริ่มการประเมินสถานะ ของส่วนราชการ ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้ศึกษาหลักเกณฑ์แนวทางการพัฒนากองค์การ และยกระดับองค์การ ตามเกณฑ์ PMQA ๔.๐ ใช้หลัก Smart Workplace พัฒนาเครื่องมือการบริหารจัดการองค์การรูปแบบ Smart LDD ที่มีความสอดคล้องกับระบบราชการ ๔.๐ ใน ๓ มิติ

บทที่ ๔ Smart LDD

มิติที่ ๑ ภาครัฐที่เปิดกว้างเชื่อมโยงกัน (Open & Connected Government) กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการสานพลังจากทุกภาคส่วนตามหลัก Smart Collaboration และ Smart Connection สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านดินภายในและระหว่างประเทศ เช่น เครือข่ายระหว่างประเทศการเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนสมัชชาความร่วมมือทรัพยากรดินแห่งภูมิภาคเอเชีย (ASP) การจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านการวิจัยดินแห่งภูมิภาคเอเชีย (CESRA) การจัดตั้งสมาคมดินโลก การจัดตั้งสมัชชาความร่วมมือทรัพยากรดินแห่งประเทศไทย และเครือข่ายโครงการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมเพื่อการขับเคลื่อนและขยายผลการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน (Decision Support for Mainstreaming and Scaling up Sustainable Land Management : DS-SLM) เครือข่ายภายในประเทศ เครือข่ายหมอดินอาสาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร/กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ PGS เครือข่ายกลุ่มใช้ข้อมูลทรัพยากรดินในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เป็นต้น Smart Connection เปิดเผยแพร่ข้อมูลทรัพยากรดินผ่านระบบ MOAC Open Data บูรณาการข้อมูลด้านดินและการใช้ที่ดินจัดทำเป็น Big data ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การเชื่อมโยงฐานข้อมูลเชิงพื้นที่จาก ๑๙ หน่วยงาน จัดทำแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agricultural Map for Adaptive Management : Agri-Map) เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

มิติที่ ๒ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) กรมพัฒนาที่ดิน ใช้ Smart Service กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการตามหลัก Smart Service ด้วยการปฏิบัติงานเชิงรุกแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการ ของประชาชน ผ่านหลากหลายช่องทางทั้งติดต่อด้วยตนเอง สมาร์ทโฟน หรือเว็บไซต์ปรับเปลี่ยนการให้บริการประชาชนเป็น eService เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว ผ่าน Web Application และ Mobile Application ตัวอย่างเช่น บัตรดินดี (ID Din Dee) ดินออนไลน์ LDD On Farm ระบบบริการแผนที่ Online โปรแกรมแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน โปรแกรมวัสดุการเกษตร เป็นต้น การลดขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการแผนที่ และยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No copy) เพื่ออำนวยความสะดวกและการลดภาระประชาชน นอกจากนี้ กรมพัฒนาที่ดิน ยังเล็งเห็นปัญหาการขาดแคลนน้ำของเกษตรกร โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทาน

จึงจัดทำโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานการจัดการแหล่งน้ำให้แก่เกษตรกรรายบุคคล เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

มิติที่ ๓ ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) กรมพัฒนาที่ดินใช้ Smart Operation ดังนั้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้บุคลากรของกรมพัฒนาที่ดินให้สามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือดังกล่าวในการบริหารจัดการหน่วยงาน ยกกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายทั้งในระดับหน่วยงานและ ระดับกรม เพื่อให้ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) กรมพัฒนาที่ดินนำหลัก Smart Operation เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการองค์การปรับกระบวนการทำงาน Reprocess ยกเลิกโครงการที่ไม่เป็นประโยชน์กับเกษตรกร ปรับวิธีการทำงานยึดความต้องการของเกษตรกรเป็นสำคัญ เช่น

(๑) โครงการบริหารจัดการดินเชิงรุก แก่เกษตรกรรายแปลงผ่านบัตรดินดี

๒) โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) กับการปลูกข้าว ตามแผนที่ Agri-Map

(๓) โครงการเกษตรอินทรีย์

(๔) สร้างองค์กรมมีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดทรัพยากรและงบประมาณ เช่น งานสำรวจและจัดทำแผนที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงาน ในทุกขั้นตอนตั้งแต่การจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่มีความละเอียดถูกต้องสูง มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการกำเนิดดิน ด้วยซอฟต์แวร์ด้าน GIS ที่มีสมรรถนะสูงทำให้จำแนกความแตกต่างของพื้นที่ได้อย่างละเอียด การวางแผนกำหนดจุดสำรวจดินเชื่อมโยงกับ Google Map ข้อมูลดินในภาคสนามจะถูกนำเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลกลางผ่านอินเทอร์เน็ต การใช้ LDD Zoning ช่วยเจ้าหน้าที่ให้สามารถแก้ไข ปรับปรุง (Redline) ข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ การใช้ Agri-map online เป็นเครื่องมือช่วยเจ้าหน้าที่ในการให้คำแนะนำการปรับเปลี่ยนการผลิตพืช และพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent : AI) ตอบคำถามแทนเจ้าหน้าที่ผ่าน Chatbot “คุยกับน้องดินดี” การบริหารจัดการโดยใช้ระบบ e-Saraban แบบเต็มรูปแบบภายในกรมทั้ง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ใช้ระบบการประชุมทางไกล (e-Meeting/VDO/Web Conference/Zoom) พร้อมกันทุกจังหวัดทั่วประเทศ พัฒนาระบบ e-Office ระบบ e-Document และระบบรายงานแผน/ผลการปฏิบัติงานฯ เป็นต้น

บทที่ ๕ หลักการ ๔ Smart

๑) Smart Collaboration ดำเนินการสานพลังจากทุกภาคส่วน สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านดิน ภายในและระหว่างประเทศ

๒) Smart Connection เปิดเผยข้อมูลทรัพยากรดินและเชื่อมโยงข้อมูล บูรณาการข้อมูลด้านดิน และการใช้ที่ดิน จัดทำเป็น Big data ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓) Smart Service การปฏิบัติงานเชิงรุกแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการ ของประชาชน ผ่านหลากหลายช่องทางทั้งติดต่อด้วยตนเอง สมาร์ทโฟน หรือเว็บไซต์ ปรับเปลี่ยน การให้บริการประชาชน เป็น e-service เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว

๔) Smart Operation ปรับกระบวนการทำงาน Reprocess ยกเลิกโครงการที่ไม่เป็นประโยชน์กับเกษตรกร ปรับวิธีการทำงานยึดความต้องการของเกษตรกรเป็นสำคัญ และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมผลการดำเนินงานที่สอดคล้องสู่ระบบราชการ ๔.๐ เนื่องจากกรมพัฒนาที่ดินมีภารกิจความรับผิดชอบพัฒนาทรัพยากรดินในพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ ๑๕๐ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๖ ของพื้นที่ประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ยั่งยืน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม กรมพัฒนาที่ดินใช้หลักการ Smart LDD ขับเคลื่อนและพัฒนาองค์การเข้าสู่ระบบราชการ ๔.๐ สอดคล้องสนับสนุนการพัฒนาระบบราชการทั้ง ๓ มิติ

บทที่ ๖ เกณฑ์การวัดขีดสมรรถนะของการเป็นระบบราชการ ๔.๐

๑.ระดับพื้นฐาน (Basic) ๔๐๐ คะแนน คือ ดำเนินเรื่องทุกหมวดอย่างเป็นระบบ พันธกิจ และหน้าที่ เกิดประสิทธิผล ริเริ่มสู่การเป็นระบบราชการ ๔.๐

๒.ระดับก้าวหน้า (Advance) ๔๐๐-๔๖๙ คะแนน คือ ดำเนินเรื่องทุกหมวดอย่างเป็นระบบ ถ่ายทอดแนวทางอย่างเป็นระบบ เกิดประสิทธิผลตอบสนองพันธกิจ เชื่อมโยงความต้องการบรรลุเป้าหมาย พัฒนาการตามแนวทางการเป็นระบบราชการ ๔.๐

๓.ระดับพัฒนาจนเกิดผล (Significance) ๔๗๐-๕๐๐ คะแนน คือ ดำเนินเรื่องทุกหมวดอย่างเป็นระบบถ่ายทอดแนวทางเกิดประสิทธิผลตอบสนองพันธกิจ เชื่อมโยงความต้องการบรรลุเป้าหมาย การเป็นระบบราชการ ๔.๐

ข้อสรุปการฝึกอบรมหลักสูตรเครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA/PMQA ๔.๐) มีดังนี้

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเครื่องมือการบริหารจัดการกรมพัฒนาที่ดิน

๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือดังกล่าวในการบริหารจัดการหน่วยงาน ยกกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายทั้งในระดับหน่วยงานและกรม วิสัยทัศน์ : พัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์ เพิ่มพูนผลผลิต ในทิศการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมกรอบแนวคิด/Concept ของการก้าวสู่การเป็นระบบราชการ ๔.๐ กรมพัฒนาที่ดิน (พด.) เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์การให้เป็น Smart LDD ที่มุ่งเน้นประโยชน์และความต้องการของประชาชนเป็นหลัก และปรับการทำงานเชิงรุก สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาที่ดินให้เกิดความยั่งยืน โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการงานพัฒนาที่ดิน ยกกระดับการเพิ่มผลิตภาพ ด้วยหลัก ๔ Smart